

Savo manuš ajso dživipen, savo dživipen ajso čačipen

Romano hangos

8, Kč

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ROČNÍK 9 • ČÍSLO 16 • VYŠLO 5. ZÁŘÍ 2007

zprávy

PRAHA – Předválečné snímky původních českých Romů a Sintů představuje do 29. září v pražském Veletržním paláci výstava Zaniklý svět. Obrázky ukazují, jak se vlastně Romové a Sintové kdysi sami viděli. Mezi exponáty je také unikátní kresba, kterou vytvořil v Osvětlení jeden z českých Sintů. „Šifrovaně na ní zobrazil holocaust a podařilo se mu ji poslat domů,“ řekl Markus Pape z Výboru pro odstranění romského holocaustu.

PŘEROV – Ministryně vlády České republiky pro oblast lidských práv a národnostních menšin Džamila Stehlíková se sešla s přerovským primátorem Jiřím Lajtochem. Důvodem jejich setkání je napětí mezi Romy a ostatními obyvateli. „Pokud nebudou tyto činy důsledně trestány, tak pocit beztravnosti bude trvat,“ uvedla Stehlíková.

PRAHA – Doučování dětí z rodin, které žijí na okraji společnosti, nabízí pražská pobočka společnosti Člověk v tísni. Pomoc se zvládnutím látky poskytuje hlavně romským žákům a žákyním základních i středních škol přímo u nich doma na dvacet dobrovolníků. Největší zájem je o češtinu, matematiku a cizí jazyky.

SPIŠSKÁ NOVÁ VES – Kalo čangalo je název prvního ročníku mezinárodního filmového festivalu, který bude probíhat od 24. do 29. září ve slovenské Spišské Nové Vsi. Na programu je šestnáct dokumentů a celovečerních filmů. Drtivá většina z nich se různým způsobem zabývá romskou menšinou.

Zpěvák Gipsy oficiálně zastupuje menšiny

Romský rapper Radek Banga byl 3. září jmenován českým velvyslancem Evropského roku rovných příležitostí pro všechny. Do čestné funkce jej uvedla v zastoupení premiéra Topolánka ministryně pro národnostní menšiny a lidská práva Džamila Stehlíková.

Frontman kapely Gipsy.cz dorazil v odpoledních hodinách do brněnského sídla veřejného ochránce práv Otakara Motejla v doprovodu svého kolegy z kapely Vojty Lavičky. V dobré náladě a vtipkující s novináři se Banga chystal na převzetí jmenovacího dekretu.

Na tiskové konferenci byly představeny konkrétní výstupy projektu Evropského roku rovných příležitostí (ERRP). Brněnská organizace IQ Roma servis předvedla informační panely zaměřené proti diskriminaci, dětské komiksy se stejným tématem a nové logo kampaně proti diskriminaci při zaměstnávání Ethnic Friendly (Etnicky přátelský), což je značka, která bude udělena zaměstnavatelům, snažícím se bojovat proti diskriminaci. Informační panely a komiksy budou na výstavách na radnicích různých měst, po Brně začnou také brzo jezdit tramvaje propagující rovné příležitosti.

Ve vystoupení Otakara Motejla zazněla menší kritika značky Ethnic Friendly. „Jakobychom se to báli napsat v češtině, protože pokud máme značku Etnicky přátelský, tak to znamená, že je ve společnosti také etnická zášť, kterou se bojíme přiznat a mnohdy se tváříme, že neexistuje.“

Ministryně Stehlíková zdůraznila, že jmenování do funkce velvyslance pro menšiny probíhá na – pro ni – dvojnásobně posvátné půdě veřejného ochránce práv a zároveň v Brně. „Pokud je Praha mozkiem této země, tak Brno musí být jejím srdcem, kde bují občanská společnost a rozvíjejí se pozitivní projekty.“ Podle Stehlíkové je důležité, že kampaň proti diskriminaci povzbuzuje kreativitu a tvůrčí schopnosti u dětí a mladých lidí a přináší pohled jednotlivců tak, jak se jich diskriminace dotýká v jejich vlastních životech.

Po projevech přišlo očekávané jmenování, při kterém dostal Radek

Radek Banga s Otakarem Motejlem

Foto: Jiří Salík Sláma

Banga certifikát a přislíbil, že se bude své funkci věnovat z plných sil. S Džamilou Stehlíkovou si poté zatančil v kruhu dětí z dramatického a hudebního kroužku

při IQ Roma servisu. Na otázku, proč si Banga myslí, že byl do funkce ambasadora pro menšiny jmenovaný právě on, odpověděl: Pokračování na str. 2

Brněnský kardiolog odjel na Mayo kliniku

BRNO – Brněnský lékař Vladimír Horváth 1. září odletěl na prestižní americkou kliniku Mayo na dlouhodobou stáž. Až dosud pracoval v Centru kardiologické a transplantční chirurgie v Brně.

Nyní bude v USA vedle slovenského profesora McGregora připravovat Mezinárodní centrum klinického výzkumu, kde se budou provádět operace, které se dosud

v ČR neprovádí, například transplantace srdce a plicí najednou, což je pro pacienta mnohem šetrnější, než když se operace provádí každá zvlášť. Horváth se bude připravovat v Rochesteru, kde klinika sídlí, i v oboru jiných chirurgických operací, které se nelze naučit jinde než právě tam. O podobnou příležitost jen letos žádalo více než čtyřicet tisíc odborníků z celého světa.

Je to obrovský úspěch brněnské kardiologie i Vladimíra Horvátha. Ovšemže také náročný a zodpovědný úkol, který bude i pro celou jeho rodinu mimořádně náročný.

Vladimír Horváth je nám velmi blízký, je manželem ředitelky Muzea romské kultury Jany Horváthové. Mají spolu dvě dcery, patnáctiletou Eriku, gymnazistku, a osmiletou Natálii. (red)

z obsahu

Děti na Svojanově

Před měsícem a několika dny se konala tvůrčí dílna na hradeč Svojanov pro romskou talentovanou mládež.

strana 4

Objektivem RH

Na stránkách RH se objevilo za poslední rok mnoho více či méně zdařilých fotografií. Jejich autorem je Jiří Salík Sláma.

strana 5

Brněnská pobočka Střední odborné školy sociálně-právní hledá prostory na poslední chvíli

Zahájení školního roku proběhlo ještě v budově v Jánské ulici, kde bude pokračovat výuka není ještě úplně jisté Foto: Jiří Salík Sláma

Začátek školního roku v nejistotě

Začátek školního roku přináší mnohdy nejistotu a strach z nového a neznámého prostředí pro žáky nastupující na novou školu a pochybnosti v myslích rodičů, zda je vybraná škola pro jejich potomky to pravé.

V pondělí 3. září začal nový školní rok také v brněnské pobočce Střední odborné školy sociálně-právní, která má hned zkráj velký problém s umístěním. Vypršela jí totiž smlouva se Střední obchodní školou v ulici Jánská a nemá prostory pro výuku. Alternativou bylo umístění v Bratislavské ulici, v místech bý-

valé policejní stanice, čímž by tato budova získala poprvé smysl existence. Proti se však postavil starosta městské části Brno-sever Leo Venclík, který je znám svou averzí vůči Romům. Budova je navíc ve špatném stavu, což přispělo k tomu, že představitelé školy hledali narychlo nové prostory.

Při slavnostním zahájení školního roku představil zástupce ředitele pro organizační věci a mimoškolní činnost David Ščuka nové prvky, kterých nastupuje padesát. Studenti a studentky v plné hale budovy na

Jánské po jednom předstupovali a představovali se svým spolužákům a učitelům. Nutno dodat, že tréma a nejistota udělaly své a slova nováčků se k uším posluchačů téměř nedostala.

David Ščuka také oznámil možné řešení problému s umístěním školy. „Uzavřeli jsme dohodu se Základní školou Vranovská, která nám poskytne potřebné prostory, takže za týden již budete chodit do nové školy.“ Střední odborná škola sociálně-právní funguje v Brně již druhým rokem bez větších potíží.

(J. S. S.)

zaznamenali jsme

Dvojtýdeník Mosty zaniká. Po 16 letech zaniká česko-slovenský dvojtýdeník Mosty, dosud podporovaný českou i slovenskou vládou. Nyní slovenská vláda časopis nepodpoří. Mosty se zabývaly cílevědomě informacemi z obou států po jejich rozdělení ve smyslu pěstování vzájemného kulturního povědomí. Mosty byly také velmi nakloněny problematice Romů na obou stranách hranice a jejímu pozitivnímu řešení.

Archivy z koncentráků se otevírají. Do elektronické podoby se převádí osudy 17,5 milionů lidí zaznamenaných na 50 milionech kartotéčních lístků. Tyto údaje se nyní stěhují z Německa do Washingtonu a Jeruzaléma, kde budou volně k dispozici pro oběti nacistické perzekuce a jejich příbuzné. Kopie dokumentů bude spravovat Holocaust Memorial Museum ve Washingtonu a památník Jad Vasem v Jeruzalémě. V seznamech by se mohly nacházet jména desítek tisíc osob z bývalého Československa. To může pomoci žadatelům o odškodnění.

Němečtí extremisté útočili na Indý. Při městských slavnostech v saském Muggelnu došlo v polovině srpna k honu na Indý. Skupina 50 zřejmě podnapilých mladíků pronásledovala po městě osm cizinců. Když je dopadla, do krve je zbilá. Cizince zachránil až příchod sedmdesáti policistů. Incident odsoudila kancléřka Merkelová jako politováníhodný. Policie se snaží odmítnat rasový podtón násilného činu, avšak svědci tvrdí, že němečtí mladíci na Indý řvali: „Cizinci ven! Německo Němcům!“ Vypady proti cizincům tmavší pleti nejsou na východě Německa výjimkou, zatímco na území bývalého západního Německa nemají pravicí radikálů větší šanci.

Romské problémy tato vláda nevyřeší. Premiér Mirek Topolánek 27. srpna při návštěvě Matiční ulice v Ústí nad Labem prohlásil, že se současná vláda nepodaří vyřešit problematiku sociálně vyloučených skupin obyvatelstva, z nichž velkou část tvoří Romové. Vláda nyní připravuje Agenturu, která bude mít tuto problematiku na starosti. Podle Topolánka musí hlavně vzniknout tlak, a to i třeba v oblasti sociálních dávek, na to, aby se zvýšila vzdělanost mezi Romy. Vše ostatní podle něho budou jen nástroje, kterými si majoritní společnost bude kupovat klid.

První Pravidla romského pravopisu

První Pravidla romského pravopisu s pravopisným a gramatickým slovníkem a další učební pomůcky začnou využívat v novém školním roce 2007/2008 střední školy na Slovensku, které mají v učebních osnovách studijní zaměření romistika.

Učebnice, na nichž se podílel dvanáctičlenný kolektiv, vydal bratislavský Státní pedagogický ústav a financoval je Evropský sociální fond. Vydání Pravidel romského pravopisu, Učebnice romského jazyka a dalších publikací znamená pro učitele příslušných středních škol značný kvalitativní posun. Podle jedné z autorek, Anny Koptové, to bude poprvé v dějinách slovenského školství, kdy romští i neromští žáci dostanou učebnice a pomůcky, z nichž se mohou učit mateřský jazyk, kulturu i historii Romů. **(red)**

Pale o Vudar – Otevřít dveře

Tak se jmenuje projekt, který má zvýšit počet romských vysokoškolských studentů. Do projektu se mohou přihlásit všichni Romové, kteří uvažují o studiu na univerzitě. Uchazečů dostanou zdarma několikaměsíční přípravný kurz, který vedou vysokoškolské pedagogové nebo studenti.

„Kurzy nejsou nijak věkově omezené. Hlásí se nám čerství maturanti i lidé, kteří už třeba deset let pracují,“ říká koordinátorka projektu Barbora Šubrtová ze sdružení Slovo 21, které projekt organizuje za finančního přispění Evropského sociálního fondu. Přípravnými kurzy za dva roky prošlo už dvaapadesát mladých lidí. Třicet z nich pak uspělo během přijímacích zkoušek a zahájilo vysokoškolské studium. Největší zájem je o obory související se sociální prací nebo pedagogikou, následují práva a politologie. **(red)**

Romové jsou nemocnější

BRATISLAVA – Zdraví Romů je podstatně horší než u ostatní populace. Ministerstvo zdravotnictví připomíná, že pokud se situace nezmění, budou se zvyšovat náklady na invaliditu romské populace. Podle zprávy pro vládu Romové nejčastěji umírají na nemoci srdce a cév, a to dvaapůlkrát častěji než Slováci. Také poranění, otravy apod. se u nich vyskytují dvakrát častěji.

Program zlepšení zdraví Romů má mít na starost deset regionálních úřadů veřejného zdravotnictví. O zdravotní péči bude Romy informovat třicet komunitních pracovníků, kteří se též pokusí zlepšit jejich komunikaci s lékaři.

Problémem Romů je také chudoba a špatná strava. Již dvakrát tolik uzenin, vepřového, tuků a sladkostí než ostatní, ale podstatně méně ovoce a zeleniny. **(red)**

Zpěvák Gipsy ...

Dokončení ze str. 1

„Je to kvůli tomu, že jsem ostřej a nebojím se nazývat věci pravým jménem. Klidně budu prudit a kritizovat i nevládní organizace, když budou dělat něco špatně. Nejdůležitější ale je, aby se Romové zvedli sami a nečekali na pomoc zvenku. Chystá se změna sociálního systému a lidi budou nucený se o sebe postarat, protože tehle stát jim už nepomůže.“

Čtenářům Romano hangos pak vzkazuje: „Slušnejch Romů je většina, já to vím a ty taky, tak se to nebojte ukázat.“

Jiří Salík Sláma

Na Úradě vlády ČR proběhl druhý seminář k „romské“ Agentuře

I Romové umí podnikat. Důkazem je večerka manželů Horváthových na Francouzské ulici v Brně, která je v provozu téměř dva roky
Foto: Jiří Salík Sláma

V pondělí 27. srpna proběhl druhý seminář zkoumající možnosti založení Agentury k omezení sociálního vyloučení (o prvním semináři a podkladových materiálech jsme již informovali v předchozím vydání). Semináře se zúčastnilo na 90 představitelů státní správy, nevládních organizací, obcí a měst. Všichni se shodli na tom, že setkávání jest věcí užitečnou a mělo by jako jakási „stálá konference“ nadále pokračovat. Z dostupných zdrojů nám však není známo, zda a kdy vůbec proběhne seminář třetí.

Jisté zdá se jedno: Agentura bude založena v lednu příštího roku. Jaká však bude její forma, nebylo na druhém semináři blíže specifikováno ani diskutováno. Máme však za zřejmé, že půjde o zřízení dalšího oddělení v sekci lidských práv Úřadu vlády ČR, tentokrát však ryze „expertního“. Byť se má jednat o nové těleso čistě sociálně inkluzivního charakteru, bude mu tak dáno do vínku intimní spojení s národnostně a lidskoprávně za-

měřenými odděleními (tj. sekretariáty Rad vlády pro národnosti, romské záležitosti, neziskové organizace apod.). Vzhledem k nutným byrokratickým limitům svazujícím jednání vládních úředníků – budoucích zaměstnanců Agentury – nelze pak očekávat, že to bude těleso dostatečně flexibilní. Jeví se, že hlavními partnery oddělení – Agentury budou města a obce, které budou ochotny přistoupit na podmínky kofinance integračních projektů (v materiálech uvádí se až 20% podíl). Tyto projekty připraví či jinak zaštití pracovníci Agentury – a to z části prostředků stávajících integračních programů (terénní sociální práce a podpora sociální a vzdělávací činnosti nevládních organizací v terénu), částečně z peněz Evropského sociálního fondu. Dosavadní integrační programy pak budou nadále probíhat paralelně s činností Agentury.

Jedna věc je však jistá: v příštím roce může dojít jen k minimální pilotáži, protože většina potřebných měst a obcí by požadavek musela

již dnes předkládat svým zastupitelstvům ke schválení, aby se vůbec něco mohlo dít.

Pozorovatelé se jeví, že nově ustanovený expertní orgán – Agentura – nebude zřejmě nést žádnou zodpovědnost za výstupy a kvalitu zamýšlených integračních opatření, bude toliko dodávat expertizu. Zodpovědnost bude opět na bedrech obcí a měst, potažmo nevládních organizací do programu nasmlovaných. Panuje obava, že v tomto pak nebude přínos až tak novátorský... Novum by bylo, kdyby stát (tedy ústřední orgány státní správy – ministerstva) dokázal obcím a městům říci: „Problém sociálního propadu celých skupin obyvatelstva (ano, převážně Romů) je natolik závažný, že zřizujeme Agenturu, která se jím bude vážně zabývat, bude schopná působit přímo na místě, dodat expertizu, potřebné prostředky, lidské zdroje...“ Uvidíme a budeme se snažit čtenářstvo promptně informovat. **(red)**

Maturita: phundrado drom angle tumende

Jepašutni škola savi lidžan o Roma, oda hin but prindžardži maškar o Roma the gadže. O JUDr. Emil Ščuka, savo hazdla kadi škola mek avre dženenca, kerdža but bari buči andre koda, so le Romenge kempel mekbuter – te sikloł.

„Kamav te dochudel koda, kaj o Roma korkore te aven u te phenen – len mire čhavoren te sikloł andre škola. Adažives mek oda avke nane, o Roma mek pal o sikaviben avke nadžan. Nane oda mištes.“ Vaš koda hin but zoralo savoro, so keren o manuš save le termenge Romege den šanca te sikloł pre Jepašutni škola, savi imar džal andro but fori. Prahate, Brnoste, Plznate, Sokolovoste, Kolinoste, Jihlavate, Karvinate. Andre kale fori šaj o terne siklon maturitaha sar bare

manažera andro but buča – phirutne kancelariji, firmi so hazden khera, biznis, buča andro administrativi, socialna the juristicka buči, the mek aver. But šukar hin koda, kaj andre kale školi sikaven jekhetanes o Roma le gadženca, u sikaven ode the kole, so korkore andre kadi škola siklonas. Akana mek talam na dičhol koda baro koter buči, savi pes andre kale školi kerel anglo Roma, u te achaľuvav savi bari šanca hin le Romen andre peskere vasta.

Kole so hazdle kadi škola, kerde baro koter buči anglo Roma u kada dičhol pre kole, save gele dijader te sikloł u kavke ile peskeri dživipnaskeri šanca andro vasta. Roberto Tonelli, adadžives sikloł pre Policejno akademia Prahate, Lenka Horvatová ačhila

bari podnikatelka Hradeciste, Marek Herak hino šinguno u siklon pal o prava Brnoste, David Tišer, sikloł pre Filosoficko fakulta UK, Prahate u Petra Zajdova hiňi studentka pre Angloamericko universita Prahate. Kada hin konkretno efektos, savo anel e škola kolenge, so kamen te lel peskeri šanca andro vasta u te sikloł the te hadzdel upre peskero dživipen. E škola sikadža, savi zorali la hin bilancija andre lakeri buči savaha pes šaj presikavel na ča ade khere, ale the avri pre evropsko sera. Čačes šaj vakeras pal koda, kaj e Jepašutni škola hiňi kajsi, save kenas andre Amerika o kale manuš andro 60. berša, kana hazdenas peskere školi the universiti. Akana hin the tumen šanca te dochudel maturita.

Dezider Giňa

O pharipena hin kode, kaj pes dživel

Akana pes del buter duma pal koda, kaj bari buči pal e romani populacija kampil te kerel andro gava, fori the regioni. Paš kada musaj zoraha te terdžol o štatus, u sako kamas kaj te kerel lačihi the efektivno buči.

Pal kale phučibena so džan maškar o štatuskeri the regionalno administrativa andre buči pal o Roma zoraha dikhen andro Europakero forumo pal o Roma the phirutne (ERTF). Pre konferencija OSCE pal o manušane čačipena, savi aver čhon ela andre Varšava, thovena kale phučibena andre diskusija. Ondřej Giňa, direktoris le Direktoriatoske ERTF pal o manušane čačipena the migracija pal kada phenel: „Koda so prindžardžam andro palune berša pal e buči khatal e romaňi populacija sikavel,

kaj maškar peste musaj te arakhel kooperacija le themeskere the regionalna instituciji the administrativi. Le themeskeri administrativa musaj andre kada te avel iniciativno u te phundravel le regionenca dialogos pal koda, sar te kerel jekhetani buči andro majphareder pharipena sar o bešiben, buči, sikaviben, manušane čačipena.“

Kada kampil so majbuter angle koda, bo e situacija džal mek sa goreder, u akana kampil te lel andro vast sako šanca, savi pomozinela te hazdel upre e komplikovani situacija. O štatus mušinel te lel savore peskere kapaciti u te terdžol kontra koleske, so pes kerel andro romane ghetta, save hazdlon upre u hin ode buter the buter manuša. E vlada musaj te del vast le regionen, foren the le gaven.

Mušinel len te del peskere expertna, koncepčna, finančna the legislativna šajipena, bo koda, so džal pal o Roma, perel pre savore andre them. Musaj te dikhel the koda, kaj o problemi save hin maškar o Roma the gadže, oda hin interetnicko charakteris.

Savore, so pes kerelas dži akana na andža kajso efektos, savo amenge kampil u sikadža pes, kaja pes but nasajinenas manušane the finančna šajipena. Koda, kaj jek buči pes kerel andre vlada u aver buči pes kerel andro regioni, nakerel lačno efektos. O produktos hin minimalno, e situacija avel goreder u hazdlo neve mek goreder problemi. Idea te kerel jekhetani buči dičhol sar godžaver, vaš koda pre oda kampil te gondolinel.

Dezider Giňa

Místní úroveň je rozhodující

Stále častěji zaznává názor, že pro řešení záležitostí romské populace je rozhodující postup obcí, měst a regionů. Samozřejmě, stát má nezastupitelnou roli a všichni chceme, aby ji zastával co nejlépe a nejefektivněji.

Právě otázkám vztahů, spolupráce a koordinace mezi státní správou a místní samosprávou při řešení záležitostí Romů věnuje Evropské fórum Romů a Travelerů (ERTF) zvláštní pozornost. Na nadcházející konferenci OSCE o lidské dimenzi, která se uskuteční v září ve Varšavě, chtějí představitelé ERTF toto téma přednést k diskusi. Ondřej Giňa, ředitel Direktoriatu ERTF pro lidská práva a migraci, k tomu uvádí: „Zkušenosti uplynulých let ukazují, že při řešení velmi složitých a komplikovaných

problémů romské populace je nezbytné, aby orgány státní správy a místní samosprávy spolupracovaly. Státní správa by měla v tomto ohledu převzít iniciativu a zahájit s místní samosprávou dialog o možnostech společného postupu v klíčových oblastech jako je bydlení, zaměstnanost, vzdělání, lidská práva.“

Vzhledem k tomu, že jde o velmi naléhavé problémy, je třeba využít všech dostupných možností, které v praxi alespoň ovlivní zhoršující se situaci. Stát musí využít všech svých kapacit k tomu, aby zastavil nárůst vyloučených lokalit, kde vznikají romská ghetta, a začal snižovat počty těch, kteří se stali občany vyloučenými na okraj společnosti. Vlada by měla poskytnout obcím, městům a regionům

odbornou, koncepční, finanční i legislativní pomoc při řešení problémů, které mají významný dopad na celou společnost, a jejich obsah má výrazně interetnický charakter. Dosavadní postupy nepřinášejí očekávané výsledky; ukazuje se, že přitom dochází k nedostatečnému využívání lidských i finančních zdrojů. Oddělené postupy řešení, které realizují samosprávy a vládní orgány, se míjejí účinkem. Výsledky na obou stranách jsou minimální a praxe potvrzuje, že problémy se naopak prohlubují a vznikají i problémy nové. Myšlenka promyšleného společného postupu státní správy a místní samosprávy při řešení záležitostí Romů se ukazuje jako velmi aktuální. Je třeba se nad tím zamyslet.

Dezider Giňa

Maturita je dostupná i pro vás

Studenti při zahájení školního roku

Foto: Jiří Salík Sláma

Střední odborná škola sociálně-právní je již pojmem, který u romské i neromské veřejnosti něco znamená. JUDr. Emil Ščuka, zakladatel této vzdělávací instituce věnující se především romské mládeži, udělal krok správným směrem, když se rozhodl podpořit vzdělávání romské mládeže.

„Chci dosáhnout toho, aby romští rodiče chodili za námi a chtěli, aby chom vzali jejich děti do školy. Dnes ještě mezi Romy takový

zájem o vzdělání není.“ Takto stručně a výstižně charakterizoval Ščuka současný postoj mnohých Romů ke vzdělání. Je to smutné. O to významnější je práce všech, kteří trpělivě nabízejí romským chlapcům a děvčátům možnost studovat na Střední odborné škole sociálně-právní na několika místech republiky. Praha, Brno, Plzeň, Sokolov, Kolín, Jihlava, Karviná. To jsou města, kde škola nabízí možnost studijních oborů

s maturitou, například hotelnictví a turismus, management cestovního ruchu, management stavebnictví, management obchodu a služeb, pedagogika volného času, veřejnoprávní činnost, výchova a humanitární činnost, sociálně-právní. Velmi sympatické je, že na škole společně pracují romští i neromští pedagogové včetně těch, kteří sami školou prošli. Je asi příliš brzo na to, aby Romové i ostatní pochopili, o jak výjimečnou záležitost se jedná, jak výjimečný krok pro vzdělávání Romů udělali zakladatelé školy.

Nicméně někteří absolventi školy již svoje životní šance naplňují. Roberto Tonelli nyní studuje na Policejní akademii v Praze, Lenka Horvátová se stala úspěšnou podnikatelkou v Hradci Králové, Marek Herák je policistou a studuje práva v Brně, David Tišer je studentem Filozofické fakulty UK v Praze a Petra Zajdová studuje na Angloamerické univerzitě v Praze.

To je velice úspěšná bilance, s níž se může škola prezentovat nejen v ČR, ale i na evropské úrovni. Bez nadsázky lze říct, že romská Střední odborná škola sociálně-právní je obdobou úsilí Afroameričanů v 60. letech minulého století, kdy začali zakládat své školy a univerzity. Nyní je maturita dosažitelná i pro vás.

Dezider Giňa

komentář

Agentura není lékem na všechno

KAREL HOLOMEK

V současné době už proběhly dva semináře k problematice zřízení Agentury, což je zkrácený název instituce, která by měla nějakým způsobem řešit problémy v romské komunitě. Hlavně snad nepříznivé vyloučení Romů ze života ve společnosti, což je nesporně jedna z základních příčin neúspěšnosti integrace Romů právě do této společnosti. Chápu tyto snahy a oceňuji je. Sám jsem se na nich podílel, byl často velmi kritický. Nejinak je tomu i nyní.

Vždy jsem zastával názor, že vše souvisí se vším a že ani problematika Romů nemůže být vytrhována z širokých společenských souvislostí.

Obávám se, že to může být i případ Agentury. Nikdo by si neměl myslet, že se stane všelékem na léčení neduhů společnosti, protože „vyloučení“ Romů z jejího života je jen důkazem hlubších a širších problémů v ní a „vyloučení“ je jen jeden z mnoha projevů těch neduhů.

Pokud Agentura bude institucí, která toto všechno bude nejen umět vnímat, ale dokáže dostat všechny aspekty problému tak říkajíc do hry, bude institucí na svém místě. K tomu musí mít náležitou autoritu. A aby ji měla, musí mít moc, jinými slovy takovou pozici, aby ji respektovaly vládní i samosprávné instituce, aby problémy nastolené Agenturou byly i jejich problémy. Toho dosáhnout je nesmírně obtížné a zatím se to žádné podobné instituci v této zemi nepodařilo.

Vlada sice přijala program koncepce integrace Romů. Ten má v zásadě jedinou chybu. Vlada na něj kašle, mnozí ministři o jeho existenci ani nemají potuchy. Samosprávy jak regionální, tak lokální pracují spíše proti smyslu tohoto programu. Pokud se v této věci něco nezmění, bude Agentura jen malým zlepšením a spíše bude zámlinkou k výčtkám druhu: „Máte Agenturu, máte peníze a výsledky nejsou žádné!“

Takové řeči jsou docela symptomatické v ČR: Jaképak máte, vy, Romové? Správně je přece: Máme, my všichni!

Nikdy jsem neslyšel takový závěr. Ten sám by předznamenával, že hodina H určená ke startu řešení vážného společenského problému udeřila. Teprve potom bude naděje, že se ten problém, možná, podaří vyřešit uspokojivě.

Ze všeho, co slyším o Agentuře, vyrozumívám, že ta hodina ještě neudeřila. V těch návrzích neslyším nic o tom, jak se vlada stává k tomuto návrhu, jaké kompetence Agentuře udělí, jaké sankce vyplnou z neplnění jejich záměrů pro všechny resorty vlády, které nutně musí mít účast, pro všechny samosprávy a jiné instituce a organizace, jak se na tom bude moci podílet nevládní sektor, jak ten záměr podpoří Sněmovna a Senát atd.

Musí tu být tedy program, koncepce, profesionálně zpracovaný nejlepšími odborníky v daných oblastech, musí tu existovat provázanost a musí jej všichni zúčastnění vzít za své. Agentura by mohla v tomto programu hrát roli spojovacího článku, nesmírně důležitou, ale přece jen dílčí. Rozhodující bude souhra jednotlivých článků. Ta souhra tu nikdy nebyla, proto to nefunguje.

Kováři na Slovensku

Již čtvrté romské kovářské sympozium se konalo 1. září v Dunajské Lužné, kousek od Bratislavy. Do města se třisetletou kovářskou tradicí se sjeli mistři řemesla ze Slovenska i okolních zemí, aby navzájem porovnali své umění. V poklidné a přátelské atmosféře dopadala kladiva na rozpalené železo a výsledky této práce obdivovaly stovky diváků ve výstavním stanu. Na snímku je nejmladší kovář David Shedivi z Maďarska, kterého k řemeslu vede jeho otec. O akci přineseme obsáhlejší reportáž v dalším čísle.

(J. S. S.)

u nás před 10 lety

Zpráva o situaci romské komunity

Koncem srpna 1997 začala projednávat Rada vlády pro národnosti v čele s tehdejšími ministrem bez portfeje Pavlem Bratinkou Zprávu o situaci romské komunity v ČR. Na její přípravě se podílela několik měsíců meziresortní pracovní skupina při radě, v níž pracovali například Emil Ščuka, předseda Společnosti Romů na Moravě Karel Holomek, redaktorka Českého rozhlasu Jarmila Balázová, redaktor deníku Právo Petr Uhl a Václav Trojan z Helsinského občanského shromáždění (Helsinki Citizens Assembly). Tuto zprávu odmítlo 27. srpna shromáždění romských představitelů a zástupců z Čech a Moravy. Člen Rady vlády pro národnosti Ondřej Giňa nevedl, co konkrétně Romové odmítají s tím, že jej shromáždění k podání této informace nezmocnilo. Romové podle něj hodlají vládě předložit „doplněný materiál“, který by se mohl stát alternativou pro jednání vlády. (27. 8. 1997)

Podle Viktora Dobala, náměstka ministra Pavla Bratinky, romští představitelé nezpochybnili tuto zprávu, ale návrh vládního usnesení, jenž zprávu doprovázel. Toto usnesení totiž podle Romů neobsahovalo jejich návrhy. Dobal však uvedl, že převážná většina jejich návrhů je v usnesení uvedena, zároveň však připustil, že některé byly záměrně vypuštěny, neboť „byly formulovány tak, že vlastně nešly použít“. (28. 8. 1997)

Zpráva o situaci romské komunity, kterou předložil Bratinka vládě, mj. předpokládala uložení 36 úkolů deseti ministerstvům. Navrhované úkoly měla ministerstva začít plnit ihned nebo od 1. ledna 1998 Zpráva upozornila na vysokou nezaměstnanost (na některých místech až 90procentní) mezi romskou populací, způsobenou sociálním systémem, kvůli kterému je v určitých případech výhodnější pobírat sociální dávky než pracovat, a také neochotou zaměstnávat Romy. Podle zprávy „oficiální seznamy volných pracovních míst mívají protiromskou doložku, tj. označení, že Romové zaměstnavatel nepřijímá“. Vysoká nezaměstnanost také souvisí s nízkou vzdělaností Romů a vede k dalšímu sociálnímu propadu jednotlivých Romů a k páhání trestných činů (nejrozšířenější jsou krádeže). To vše společně s problematickým bydlením zhoršuje podmínky pro výchovu nejmladší romské generace. Zpráva proto navrhuje zaměřit se na Romy, kteří by po absolvování rekvalifikačních kurzů pracovali jako poradci ve státní správě, k níž nyní chovají Romové jen malou důvěru, a jako asistenti v mateřských i základních školách spolu s českými odborníky se znalostí romské kultury.

Vláda ale tuto zprávu pro nekonkrétnost odmítla, jejímu předkladateli Bratinkovi uložila, aby konkretizoval opatření k nápravě situace. Bratinka řekl, že bude více času na důkladnější zpracování věci, jejichž řešení je podle něj záležitostí několika generací. Tehdejší místopředseda Rady vlády pro národnosti Viktor Dobal o vrácení zprávy k přepracování uvedl: „Vláda měla konečně šanci schválit něco pořádného

a nevyužila jí. Kromě Luxe a Bratinky si nikdo z ministrů neuvědomil, jak vážná situace je.“ Podle Dobala byla zpráva zamítnuta hlavně proto, že není typickým vládním materiálem. Málo zdůrazňuje pozitivní kroky vlády a je příliš kritická. „Chtěli jsme jen naplnit slib, který dal Klaus romské komunitě, ale vládu asi děsí množství úkolů, jež z ní vyplývají,“ řekl Dobal.

Na konci prázdnin 1997 přicestovali do ČR zpravodajové výboru Parlamentního shromáždění Rady Evropy pro dodržování povinností a závazků plynoucích z členství zemí v této organizaci Juris Sinka a Erik Jurgens. Souviselo to s přípravou závěrečné zprávy, kterou měli předložit počátkem září monitorovacímu výboru Rady Evropy, který její závěry poskytl Parlamentnímu shromáždění Rady Evropy. To mělo posoudit, zda ukončí nebo bude pokračovat v monitorování dodržování práv národnostních menšin v ČR. Juris Sinka uvedl, že negativní naladění vůči národnostním menšinám je patrně spíše ze strany veřejnosti, zatímco přístup vlády k menšinám se zdá být dobrý.

Zpravodajové navštívili mostecké sídliště Chanov, které obývají převážně Romové. „Záměrně jsme zvolili mosteckou periferii, kde chceme ukázat, že tu existuje i skupina Romů, která se přizpůsobit nechce nebo neumí. Město sem dává desítky milionů korun právě na jejich zařazení do společnosti, a není to nikde vidět,“ řekl člen zahraničního výboru sněmovny v roce 1997 Milan Loukota (SPR-RSČ), který je doprovázel. „Výraznou diskriminaci nebo rasovou nenávisť jsme nezaznamenali. Česká vláda je demokratická, ovšem jsou tu některé skupiny lidí, kteří Romové opravdu utlačují,“ uvedl Erik Jurgens, který se svým kolegou Sinkou jednal i s představiteli jednotlivých ministerstev.

(s použitím ČTK 1997 a Týden, 36/1997)

Komentář redakce

Podívejme se, co se za těch 10 let změnilo a co nikoliv, případně, co je horší.

Na základě tzv. Bratinkovy zprávy byla namísto Mezirezortní komise Usnesením vlády zřízena Rada vlády pro záležitosti romské komunity a první ředitelkou byla jmenována mladá vzdělaná Romka Mgr. Monika Horáková, dnes Mihaličková, pozdější poslankyně Parlamentu za Unii svobody, která ve sněmovně vykonala kus užitečné práce pro Romy. Tehdejší premiér Václav Klaus na závěr své funkce ještě stačil prohlásit na veřejnosti, že skutečně problém v neúspěšné integraci Romů do společnosti zde existuje a že vláda by měla vykonat patřičné konkrétní kroky v jeho řešení.

Nezměnilo se naopak nic v nezaměstnanosti Romů, která zůstává vysoká a neměnná, a je příčinou pokračujícího zbídačování větší části romské populace. Došlo ke zhoršení podmínek bydlení a s tím spojeného vylučování Romů na okraj společnosti, což je momentálně nejhorší ze všech situací, která Romy postihuje.

Jak se situace změní za dalšího

Objektivem Romano hangos

Fotoreportér Romano hangos a Brněnského Deníku Rovnost Jiří Salík Sláma na snímku Drahomíra Stulíra. Na vedlejším snímku Michal Kročil za houslového doprovodu představuje tradiční moravský folklor Foto: RH

Na stránkách našich novin se objevilo za poslední rok mnoho více či méně zdařilých fotografií. Drtivá většina z nich však zůstává oku čtenáře skryta a odpovídá v redakčním archivu. Některé z nich však mají silnou vypovídající hodnotu, a tak padl návrh na jejich vystavení.

Od nápadu k realizaci bylo sice daleko, až po dlouhém a pečlivém vybírání spatřilo světlo světa jedenadvacet snímků, které se týkají reportáží otisknutých na stránkách Romano hangos a mají

společného autora, kterým je Jiří Salík Sláma. Fotografie byly slavnostně představeny na vernisáži 24. srpna v brněnské galerii DeusArt v ulici Cejl, které se zúčastnilo kolem padesáti lidí. Autor ve stručnosti představil každou fotografii, místo a dobu jejího vzniku a dal jí do souvislostí s reportáží, pro kterou byla vytvořena. Návštěvníci galerie tak mají možnost si připomenout brněnský Mezinárodní den Romů, obdivovat zachycené taneční kreace souborů Romatan nebo

Amare Ternore, zamyslet se nad smutným osudem dětí z chudinských ghet v Novém Jičíně a v Brně, připomenout si oběti romského holocaustu, nahlédnout za zdi vězení v Oračově.

Na vernisáži vystoupil také Michal Kročil ze Společnosti Romů na Moravě, který zapěl folklorní písně o Romech, jak je viděla lidová tvořivost před několika stoletími. Fotografie budou v galerii k vidění do konce října.

Barbora Rácová

Miss Roma International se stala Martina Chramcová

Titul v soutěži krásy Miss Roma International 2007, jejíž finále se uskutečnilo koncem srpna v makedonském Skopje, získala Martina Chramcová z Prahy 7.

Praha 7 je pořadatelem soutěže Miss Roma Praha, kterou Chramcová v květnu vyhrála, a kvalifikovala se tak na finále v Makedonii. Mezinárodní soutěž o romskou krásku pořádala makedonská televizní stanice TV BTR National. Letos se uskutečnil 15. ročník, kterého se zúčastnily dívky z Albánie, Bosny a Hercegoviny, Bulharska, Černé Hory, České republiky, Chorvatska, Maďarska, Makedonie, Rumunska, Slovinska a Srbska.

Finalistka české soutěže Miss Roma Praha se tohoto mezinárodního klání zúčastnila potřetí. V předchozích dvou ročnících jediné zástupkyně České republiky vybojovaly vždy druhé místo. Letos titul první vicemiss získala domácí reprezentantka, třetí místo obsadila dívka ze Srbska.

Finalistka české soutěže Miss Roma Praha se tohoto mezinárodního klání zúčastnila potřetí. V předchozích dvou ročnících jediné zástupkyně České republiky vybojovaly vždy druhé místo. Letos titul první vicemiss získala domácí reprezentantka, třetí místo obsadila dívka ze Srbska.

Miss Roma Praha pátým rokem pořádá Městská část Praha 7 ve spolupráci s odborníky v oblasti národnostních menšin a zástupci romské komunity. „Soutěž patří mezi klíčové projekty zaměřené na posílení romské emancipace, a to nejen v rámci Prahy 7, ale v celém hlavním městě. Proto jsme si na tento projekt nechali zaregistrovat ochrannou známku,“ uvedl starosta Prahy 7 Marek Ječmének.

Romea / ČTK

O nejhezčí rozkvetlé okno soutěží také Romové

V Dobré Vodě u Toužimi v západních Čechách mají soutěž O nejhezčí rozkvetlé okno, kterou vyhlásilo občanské sdružení Český západ. Soutěž se mohli zúčastnit všichni obyvatelé obce, kteří si ozdoby okna svého příbytku květinami. Hlavním cílem je ukázat místním, že rozkvetlá okna mohou rozzářit celou obec a dělat tak

radost nejen samotným majitelům, ale i sousedům.

V obci, kde žije asi devadesát obyvatel, během léta rozkvetlo kolem třiceti oken i tam, kde truhlíky v oknech nikdy nebyly. „To, jak květiny dokáží rozzářit své okolí, je asi nejvíce znatelné na místním panelovém domě ze 60. let, který obývá

osmdesátiletá romská komunita,“ popisuje Eva Haunerová, mluvčí sdružení. „Zde se rozkvetlé truhlíky objevily během prázdnin skoro ve všech oknech. Květiny sázely hlavně ženy, ale o tom, jaké květiny se v truhlíku objeví, rozhodovaly často děti, které jim pomáhaly. Muži mezitím vyráběli okenní ohrádky, aby truhlíky z okna nemohly na někoho spadnout.“ O tom, kdo soutěž vyhraje, rozhodne porota ke konci září.

Soutěž probíhá v rámci projektu Na cestě, který byl finančně podpořen Nadací VIA. Cílem je shromáždit romské a neromské obyvatele obce Dobrá Voda ke společnému dílu při úpravách veřejných prostranství, prohloubit spolupráci s městem Toužim a budovat dobré jméno obyvatel obce i obce samotné. Hlavním cílem projektu není ani tak proměnit společné prostranství obce, ale zlepšit hlavně vztahy mezi jejími obyvateli. Projekt Na cestě nezapomíná ani na děti, které všechny proměny obce zachycují ve svých obrázcích.

(čz)

Sázely hlavně ženy, ale o tom, jaké květiny se v truhlíku objeví, rozhodovaly často jejich děti, které jim pomáhaly. Foto: archiv Český západ

Muzeum romské kultury

Bratislavská 67, 602 00 Brno, tel.: 545 571 798, 545 581 206,
fax: 545 214 418, gsm: 608 972 782
e-mail: media@rommuz.cz, www.rommuz.cz
MHD: tram 2, 4, 9 zast. Tkalcovská, tram 3, 5, 11 zast. Dětská nemocnice.

Program na září 2007

Přechodné výstavy:

Jenou večer – sny
autorská výstava Věry Kotlárové
obrazy, které by mohly mluvit, když vy budete tiché...
vernisaž 27. 9., 16. 30, přednáškový sál

Řemesla našich předků / Sikkhardi buti – somnakuñi buti

výstava odlehčenou formou prezentuje tradiční romská řemesla a zaměstnání a jejich současné modifikace (do 18. 11.)

Stálá expozice:

Příběh Romů (etapa 1938–2005)
na historické ose prezentuje hmotnou i duchovní kulturu Romů

Otevírací doba:

út–pá 10–18, ne 10–17

V prostorách recepce Muzea romské kultury je otevřen obchůdek, kde si mohou zájemci zakoupit romskou a romistickou literaturu, CD s romskou tradiční i současnou hudbou a také výrobky romských řemeslníků.

antidiskriminace.romea.cz web proti diskriminaci
linka proti diskriminaci volejte **800 220 800**

Najdete nás na nových internetových stránkách SRNM:
www.srnm.cz
/cz/romanohangos.htm

Zapojte se do diskuze na webu, vítáme vaše podněty a připomínky

Redakce Romano hangos hledá nové romské redaktory, dopisovatele a externí spolupracovníky.
V případě dobré spolupráce možnost navázání pracovního poměru.
Tel.: 545 246 645, e-mail: grafika.rhangos@volny.cz

Romano hangos vychází nepřetržitě od roku 1999. Jediné tištěné romské periodikum v České republice.

Romano hangos si můžete objednat na tel. 545 246 673, e-mail: rhangos@volny.cz

PŘEDPLATNÉ ROMANO HANGOS

Příjmení a jméno:	Ulice, číslo domu:
PSC, místo:	Datum narození:
E-mail:	Telefon:
Název a sídlo peněžního ústavu:	Číslo účtu:
Název organizace:	Adresa:
IČO:	DIČ:
Počet objednaných výtisků:	Od čísla:
Způsob platby: ☐ hotově ☐ bankovním převodem bez faktury; variabilní symbol:	
☐ složenkou ☐ bankovním převodem na fakturu	

Vyplněný formulář zašlete na adresu: Romano hangos, Francouzská 84, 602 00 Brno. IČO: 26908000; Komerční banka Brno-město; číslo účtu: 35-1366180207/0100. Cena ročního předplatného je 200 Kč.

Společenství Romů na Moravě

Francouzská 84, 602 00 Brno
Tel.: 545 246 673, e-mail: srnm@srnm.cz

Vydávání Romano hangos podporuje
Ministerstvo kultury ČR

Pedagogická fakulta MU kabinet multikulturní výchovy

Pořčí 31, 603 00 Brno
tel. 549 493 475 sekretářka Zuzana Buchtová
tel. 549 491 662 Mgr. Ema Štěpařová, EmaSteparova@seznam.cz

nabízí všem zájemcům z řad Romů bezplatné vzdělávací programy

- Kurz asistenta pedagoga
- Nultý ročník přípravy na vysokou a střední školu
- Základní kurz PC
- Kurz českého jazyka
- Kurz anglického jazyka

Všechny nabízené kurzy se budou konat v prostorách Pedagogické fakulty MU v Brně v dohodnutých hodinách a budou pro všechny uchazeče zdarma.

Zápis do kurzů bude
21. září 2007 v 10.00 hodin,
na katedře sociální pedagogiky,
Pořčí 31, Brno.

Zájemci se mohou hlásit na uvedeném telefonním čísle, popřípadě zaslat svoji kontaktní adresu nebo se dostavit osobně na PedF MU, katedra sociální pedagogiky.

Přijímací místnost bude upřesněna při vstupu do budovy, pro zájemce, kteří se nemohou dostavit dopoledne, ohlásí se telefonicky nebo písemně. Na této schůzce můžete přihlásit i další zájemce. Těšíme se na Vás.

9. ročník romské pouti pořádané Charitou Olomouc

Pátek 21. září prostory letního kina, Pekární 26, Olomouc
14:00 zahájení, úvodní slovo pořadatele
14:15 vystoupení tanečních a pěveckých souborů
18:00 promítání filmu s romskou tematikou (zhruba dvě hodiny)

Sobota 22. září kostel Neposkvrněného početí Panny Marie, Slovenská 14, Olomouc
9:00 mše svatá koncelebovaná Mons. Ladislavem Hučkem (feckokatolickým exarchou v ČR)
10:15 úvodní slovo
10:30 konference na téma Život Romů-kultura, pastorace, vzdělávání – odborné příspěvky s romskou tematikou přednesou zástupci z řad duchovních, z Rady vlády ČR pro záležitosti romské komunity, z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR, z Ministerstva kultury ČR a Krajského úřadu Olomouckého kraje
12:30 zakončení konference

Pro zájemce je možné si ve vlastní režii zajistit nocleh (Správa kolejí a menz Univerzity Palackého v Olomouci, Šmeralova 12, tel.: 585 638 016)
Vstupné – dobrovolné
Občerstvení – v průběhu prvního dne je možnost zakoupení občerstvení v areálu Letního kina
Kulturní část budou moderovat Robert Sutorý z Hranic na Moravě a Milan Klempár z Přerova

Hlavní pořadatel:
Charita Olomouc – Středisko Khamoro pro etnické menšiny a poradenství
Jana Březinová, vedoucí
585 203 101, 736 764 928
smp.olomouc@charita.cz,
http://www.olomouc.charita.cz
Spolupřadatelé:
– Krajský úřad Olomouckého kraje,
Odbor sociálních věcí – Renáta Köttnerová
– Magistrát města Olomouce,
Odbor sociálních služeb a zdravotnictví
– Pavla Nachtmannová

Skupina Gulo čar

hledá textaře píšící moderní texty v romštině.
Zájemci pošlejte své nabídky na vladimir.dirda@centrum.cz,
www.gulocar.com

Romské internetové rádio vás pravidelně seznamuje s děním, které se dotýká romské problematiky.
Zaposlouchejte se do romských veršů.
Ti, kteří věří ve věštby a horoskopy, mohou poznat svůj osud v pořadu věnovaném astrologii a magii.
Vysílání je v češtině, romštině a angličtině.

Rádio Rota, V Tůních 11, 120 00 Praha 2
Tel./fax: +420 224 941 945, 7, 8
www.radiorota.cz; e-mail: iveta.demeterova@radiorota.cz